

Büyük Taarruz ve Cumhuriyet'in Onuncu Yılı'nın Söylemi: Behçet Kemal Çağlar ve Hamasi Söylem¹

Arda KORKMAZ²

Öz: İdeoloji kavramının oturtulabileceği temel zemin, biliş-toplum-söylem zeminedir. Buradan hareketle ideolojinin hem epizodik hem de toplumsal bir kavram olduğunu söyleyebilmek mümkündür. İdeolojinin söyleme dönüştüğü noktaysa inancın kendisiyle ifade ediliş şeklini birbirinden ayırdığımız noktadır. Yani söylem, bir olgu olarak inançların kendisi değil, ifade ediliş biçimidir. Burada Saussure'un dil ve sözcük üzerinden yarattığı ve örnekleminde kullandığı köpek ile köpeğin kendisi gösteren/gösterileni akıllara gelmektedir. Saussure'un formüle ettiği yapıda dil nasıl soyut ve onun ifade ediliş biçimi sözcük somut bir olguysa aynı şekilde ideoloji soyut, söylemse somut bir olgudur. Buradan hareketle söylemin, dilin yeniden kullanımı ve iletişimin yeniden üretilmesi olduğunu söyleyebilmek mümkündür. İdeolojinin söyleme dönüştüğü bu noktada, var olan ideolojik söylem yapılarını ortaya koyabilmek için yararlanılacak söylem çözümlemesi verileri yadsıma ifadeleri, şive, başlık, söz dizimi, etken, edilgen cümleler, kiplik, belirtili ve belirtisiz nesnelere, zamirler, kaftiye, aliterasyon, vurgu, ses yinelemesi, karşılaştırma, metafor kullanma, ironi, ses, alay, mübalağa, dramatikleştirme, sayı oyunu, isimler, fiiller, tarih, saat, mekân, sıfatlar, ettirgen yapılar, övgü ve yergiler, monolog ve diyaloglar, özne pozisyonu işgali, olumsuz ifadeler ve olumsuz soru ifadeleri şeklinde sıralanabilmektedir. Behçet Kemal Çağlar, 1923-1940 arası Türk şiirinde hamasi söylem icra eden bir şairdir. "Onuncu Yıl Marşı"nın da yazarlarından olan şairin şiirlerinde belirli bir ideolojiyi yansıttığı ve bu noktada ideolojik söylem çözümlemesi yöntemi ışığında değerlendirilmeye elverişli olduğu açıktır. Bu makale, yukarıda zikredilen söylem çözümleme verileri ışığında Behçet Kemal Çağlar'ın şiirlerine eğilecek, Behçet Kemal Çağlar'ın şiirleri özelinde uygulanmayan bir pratik olan söylem çözümlemesi yöntemi ile literatüre özgün bir katkı sunacak, disiplinler arası yaklaşımlarla diyalektik sonuçlar üretimine katkıda bulunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk şiiri, söylem, ideoloji, şair, söylem çözümlemesi, Behçet Kemal Çağlar.

Abstract: The basic ground on which the concept of ideology can be established is the ground of cognition-society-discourse. Based on this, it is possible to say that ideology exists as both an episodic and social concept. The point at which ideology turns into discourse is the point at which we distinguish between belief and the way it is expressed. In other words, discourse is not the beliefs themselves as a phenomenon, but the way beliefs are expressed. Here, the dog that Saussure created through language and words and used in his example, and the signifier/signified of the dog itself, come to mind. In the structure formulated by Saussure, just as language is abstract and the word, which is its form of expression, is a concrete phenomenon, in the same way, ideology is an abstract phenomenon and discourse is a concrete phenomenon. Based on this, it is possible to say that discourse is the reuse of language and the reproduction of communication. At this point, where ideology turns into discourse, the discourse analysis datas can be listed as expressions, accent, title, syntax, factor, passive sentences, modality, definite and indefinite objects, pronouns, rhyme, alliteration, emphasis, vocal repetition, comparison, use of metaphor, irony, voice, sarcasm, exaggeration, dramatization, number game, nouns, verbs, date, time, place, adjectives, causative structures, praise and blame, monologues and dialogues, subject position occupation,

¹ Bu çalışma, III. Dil, Kültür ve Edebiyat Öğrenci Sempozyumu'nda "Behçet Kemal Çağlar'ın Şiirlerinin Söylem Çözümlemesi" başlığıyla sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Edebiyatı Doktora Programı, ardakorkmaz@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4457-8632>

negative expression. Behçet Kemal Çağlar is a poet who can be placed on the trivet of heroic discourse in Turkish poetry between 1923 and 1940. It is clear that the poet, who is also one of the authors of the Tenth Year March, reflects a certain ideology in his poems and at this point, it is suitable to be evaluated in the light of the ideological discourse analysis method. This article will focus on Behçet Kemal Çağlar's poems in the light of the discourse analysis data mentioned above, will make a unique contribution to the literature with the discourse analysis method, which is a practice that is not applied specifically to Behçet Kemal Çağlar's poems, and will contribute to the production of dialectical results with interdisciplinary approaches.

Key Words: Turkish poem, discourse, ideology, poet, discourse analysis, Behçet Kemal Çağlar.

Giriş

Söylemin doğuşu ve görünümü, doğrudan ideoloji olgusu ile ilişkilidir çünkü ideoloji, söylem aracılığıyla somutlaşır. Bu nedenle iki kavramın iç içe geçerek tanımlanmalarında birbirlerinden bağımsız kalamadığı görülmektedir. İdeoloji ve söylem üzerinden kurmaca ya da kurmaca dışı metinlerin değerlendirilmesi mümkündür. Bu yaklaşım, açıkça ifade edilmek zorunda olmayan ideolojinin metindeki söylem tercihiyle belireceği çıkarımından hareket eder. Bu bağlamda hem ideolojinin metindeki iz düşümüne hem de anlamın katmanlarına dair bir okuma modeli mümkündür. Söylem çözümlemesinin temel amacının incelenen eserin yapısına yönelmek, yüzeyde görünür olan fenomenlerin altında yatan kural ya da yasaların oluşturduğu parametreleri açığa çıkarmak olduğu söylenebilir. Edebî eserin ortaya çıktığı tarihsel ve toplumsal çerçevenin izini sürüp metinlere akseden ideolojileri somutlaştıran söylem çözümlemesi, gönderen öznesinin temel misyonunu belirlemektedir. Söylem sahibinin amacı, hitap ettiği kitleyi, yani ideolojik grubunu görüşlerine inandırmak, onlara kimi şeyleri istetmek, onları ikna etmek ve icra etmek istediği faaliyetleri grubun başarabileceğine inandırmaktır. Böylelikle söylem sahibi, iktidarının tutunmasını sağlayacak, pozisyonunu doğallaştıracak, evrenselleştirecek, karşısındaki yapıları dışlayacaktır. Buradan hareketle çalışmanın ilk bölümünde ideolojinin izi sürülecek, ideolojinin söyleme dönüştüğü bağlamlar ortaya konulacak ve böylelikle ideolojik söylemin çerçevesi belirlenecektir. Devamında, Behçet Kemal Çağlar'ın edebiyat ve dil üzerine görüşleri verilecek, şairin retorik dünyasının kaynakları belirlenecektir. Şairin seçilmiş iki şiirinde yer alan söylem verilerinin tespit edilmesiyle birlikte sonuç bölümünde dilin hangi işlevlerini kullandığı, ideolojisini söyleme dönüştürme biçimleri somutlaştırılacaktır. Çalışmanın yöntemini Teun v. Dijk, Ferdinand de Saussure, Roland Barthes, Doğan Günay, Norman Fairclough, M.A.K. Halliday, Ruqaiya Hasan, Louis Althusser, Michel Foucault, Terry Eagleton gibi söylem ve ideoloji araştırmacılarının verilerinden hareketle ortaya konulan derlem söylem çözümleme metodu oluşturmaktadır.

Ferdinand de Saussure'ün Dilbilimi her türlü anlatımı çevreleyen bir faktör olarak tanımlaması (Saussure, 1998, s. 33), söylem çözümlemesinin kurgusal ve gerçek her metnin üzerinde

uygulanabilir olduğunu göstermektedir. Saussure'e göre Dilbilimin söylem ayağını içeren misyonu; ulaşabildiği tüm dilleri betimlemek, dillerdeki güçleri araştırmaktır (1998, s. 34). Saussure'e göre söz, toplumsal bir olgu değildir; dil, bireyseldir ve momentumların olgusudur. Ulusun yaratımı ile dil arasında çift yönlü bir ilişkinin olduğu kanaatinde olan Saussure'e göre bir ulusun töreleri, dili etkilerken ulusu yaratan unsur, büyük ölçüde dildir. Coğrafya, ulusun inşasında önemli bir parametre olmakla birlikte dil kavramı, ulus inşasında daha büyük bir kütleyi kaplamaktadır (1998, s. 51-52). Orhan Şaik Gökay'ın çeşitli görevler nedeniyle Anadolu'da yer alması, Anadolu'nun dilini ve kültürünü sentezleyerek şiirlerinin temeli hâline getirmesi hem retorik gücünün ortaya çıkmasında hem de söylemiyle yeni bir birey, ulus inşasına katkı sunmasında kıymetli bir rol oynamaktadır.

Saussure'ün dil ve söz ayrımından sonra ışık tuttuğu nokta, Foucault gibi göstergelerdir. Göstergelerin nedenselliği üzerine eğilen Saussure, kardeş sözcüğünün gösterenlerinin k-a-r-d-e-ş olduğunu ve nedensellik bağlamında aralarında bir bağ bulunmadığını belirtmektedir. Kimi gösterenlerin ise nedensel yanlarının bulunduğunu ortaya koyan Saussure'e göre yansıma sözcükler ve ünlemler, nedenselliği olan göstergelerdir (1998, s. 112-115). Yansıma sözcükler ve ünlemlerden hareketle Saussure, seslerin ve düşüncelerin birbirlerinden ayıramaz kavramlar olduğunu düşünmektedir. Seslerin birleşerek bir araya getirdiği sözcükler ve bu sözcüklerin çağrışım değerleri de Saussure'ün çevrenine girmektedir. Söz gelimi, silahlanma sözcüğü bir donanımı; öğretim sözcüğü ise öğretmek, okutmak, bilgi vermek eylemlerini çağrıştırmaktadır (1998, s. 182). Buna ek olarak sözcüklerin barındırdığı değerler ve birbirleri özelinde yarattığı çağrışımlar, kökensel benzerlikler ya da son ek benzerlikleri üzerinden şekillenmektedir (1998, s. 185). Saussure, geleneğin dayattığı ve dil kullanıcısı bireylerin üzerinde hareket alanı bulunmayan kimi sözcük öbeklerini de vurgulamaktadır. Söz gelimi, “neye yarar?”, “hadi canım”, “alınmak”, “başı ağrımak”, “özen göstermek” vb. kalıplar, Saussure'ün sözünü ettiği sözcük öbeklerini içermektedir (1998, s. 183). Dilde dizimsel bağıntı kurmayan yapılar olarak tanımlanan bağımsız birimler, Saussure tarafından ele alınan bir diğer dil özelliği olarak dikkati çekmektedir. Saussure'ün bağımsız birimlerinin çevrenine giren yapılar; “evet”, “hayır”, “sağ ol” vb. yapılardır (1998, s. 188).

Söylem çözümlemesi üzerine Türkçede yararlanılabilecek önde gelen kaynaklardan biri, Doğan Günay'ın *Söylem Çözümlemesi*'dir. Günay, dil içi yapıları hiyerarşik bir sıralamaya tabi tutmuş; söylem çözümlemesi noktasında ilkin ses bilgisel özelliklere, devamında dil bilgisel özelliklere, zincirin son halkasında ise söz dizimi-anlam bilimine odaklanılması gerektiğini vurgulamıştır. Söylem çözümlemesini metin-söylem-toplum zeminine oturtan (Günay, 2018, s. 9) Günay'a

göre her söylemin bir öznesi, alıcısı ve konusu vardır ve söylem, vericinin değer yargılarını yansıtmaktadır. Söylemin, tahakkümü kuran “biz” öznesi/vericisi özelinde şekillendiğini ifade eden Günay, söylemin dil içi ve dil dışı yapılar çevreninde ortaya çıktığını savunur. Günay’a göre aliterasyon, asonans, redif, kafiye, sıfatlar, haber kipleri, dilek kipleri, zamirler, fiil çatıları, (özellikle ettirgen yapılar) söz sanatları (eğretileme, karşılaştırma, şaşırtma) gibi yapılardan her biri, söylem çözümlemesinin dil içi malzemeleri olarak dikkat çekmektedir (Günay, 2018, s. 58).

İdeolojinin bir dil değil söylem meselesi olduğu, kimin, kime, hangi amaçla, neyi, nasıl söylediğini temel alarak yapısal ve bağlamsal bir söylem çözümlemesi yapılması gerektiği temel prensibinden (Eagleton, 1996, s. 307) hareketle Eagleton, ön koşulsuz hiçbir şey olmadığı ve her bir düşünce biçimimizin ideolojik olduğu kanaatindedir (1996, s. 21). Söz konusu koşulları ve düşünceleri somutlaştırmak istediği anlaşılan Eagleton, dünya tarihinin devimini içerisinde bireylerin kendilerini zaman zaman tanrılar yerine, zaman zaman da böcekler yerine koymalarının sebebini yine ideolojiye bağlamaktadır (1996, s. 14). *İdeoloji* eserinde bir ideoloji tanımı da ortaya koyan Eagleton’a göre ideolojiler; yarı karanlık, yarı dinsel inançların beslediği, aşırı tutkulu ve belagat yüklü, toplumu yeniden inşa etmek isteyen, cansız, kavramsal, ruhsuz projelerdir (1996, s. 22). Buna ek olarak ideoloji; göstergeler, anlamlar ve değerlerden müteşekkil, egemen-toplumsal iktidarın yeniden üretilmesine katkıda bulunan bir tarzı ifade etmektedir (1996, s. 304). İdeoloji ve iktidar arasında kaçınılmaz bir korelasyon olduğu ve inanç sistemleri ile siyasi iktidarlar arasındaki her türlü kesişimin ideoloji olduğu düşüncesinden hareketle Eagleton, ideolojilerin iktidar bağlamındaki temel misyonunun egemen toplumsal grup veya sınıfın iktidarını meşrulaştırmak olduğu kanaatindedir (1996, 23).

Sosyal yapı ile söylem arasındaki bağa odaklanarak söylem ile ideoloji arasındaki bağa işaret eden bir diğer isim ise Teun v. Dijk’tır. Teun v. Dijk, *İdeoloji* eserinde ideolojiyi biliş-toplum-söylem bağlamında ele alır ve onu hem epizodik hem de sosyal bir kavram olarak görür. Dijk, ideolojileri belirli birer fikir birliği ve zihinsel nesnelere olarak tanımlamakta, ideolojinin kişisel olmakla birlikte en az bir başka kişi ile daha paylaşılan bir ortak bağ olduğunu ifade etmektedir. Toplumsal ve kişisel olan arasındaki bağın gözden kaçırılmamasının gerekliliğinin altını çizen Dijk’a göre ideolojiyi, topluluklar ya da gruplar tarafından paylaşılan birer toplumsal inanç bağlamında değerlendirdiğimiz o an, ideolojiye en çok yaklaştığımız an olacaktır (Dijk, 2019, s. 34). İdeolojiyi, genel ve soyut olarak tanımlamakla birlikte ideolojinin çevrenine durumları, süreçleri, grupları, grup ilişkilerini, kökeni, görünüşü, sosyo-ekonomik yapıları, kültürel ve bireysel sınıfları, iyeliği, aidiyeti, eylemleri, hedefleri, değerler ve normları, kaynakları ve

grupları dahil eden Dijk, davranış pratiklerimizden konuşmalarımıza, giyim-kuşamımızdan sahip olduklarımıza, hobilerimizden değerlerimize hemen her şeyin bilinçli ya da bilinçsiz olarak ideolojik ya da bir ideolojinin parçası olduğunu söyler (Dijk, 2019, s. 56).

Dijk'ın ideoloji modelinde ortak kültürel zemin vurgusu dikkat çekicidir. Sosyal-bilişsel bir noktadan bakarak ideoloji, bir inanç sisteminin ürünü olarak değerlendiren Dijk, ideolojinin toplumsal ayağının yanı sıra siyasi, akademik ve medya bağlantılarının da altını çizer. Ona göre ideolojiler, bu çatı altındaki kurumlar tarafından düzenlenen söylemlerle varlık gösterir. Kişisel bir ideolojinin varlığının mümkün olmadığını belirten Dijk'a göre kişisel olan yalnızca fikirlerdir; ideolojik olan, grup üyeleri tarafından benimsenen ve bu grubun çıkarlarına hizmet eden olgudur (Dijk, 2019, s. 86). Grup üyelerinin kim ya da kimler olduğu hususunda Dijk, bir ideolojik şema sunar:

Üyelik ölçütleri: Kimler ait (değil)?

Tipik etkinlikler: Ne yapıyoruz?

Genel amaçlar: Ne istiyoruz? Bunu niçin yapıyoruz?

Kurallar ve değerler: Bizim için iyi ya da kötü olan nedir?

Durum: "Ötekilerle" ne tür ilişkilere sahibiz?

Kaynaklar: Kim ya da kimler grup kaynaklarımıza ulaşım hakkına sahiptir?

İdeolojik yapılanmanın sistematüğünü veren bu listeden hareketle ideolojik aygıtların kendini sunmakla birlikte öteki karşında kendini konumladığı söylenebilir. İdeolojinin söyleme dönüştüğü nokta ise inancın kendisi ile inancın ifade edilmiş şeklini birbirinden ayırdığımız noktadır. Yani söylem, bir olgu olarak inançların kendisi değil, inançların ifade edilmiş biçimidir. Burada Saussure'ün dil ve söz üzerinden yarattığı ve örnekleminde kullandığı köpek ile köpeğin kendisi gösteren/gösterileni akıllara gelmektedir. Saussure'ün formüle ettiği yapıda dil nasıl soyut ve onun ifade edilmiş biçimi olan sözcük somut bir olgu ise aynı şekilde ideoloji soyut, söylem ise somut bir olgudur. Buradan hareketle söylemin, dilin yeniden kullanımı ve iletişimin yeniden üretilmesi olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Dijk için söylem, ideolojik toplumsallaşma noktasına aracılık eden en büyük kaynaktır (Çoban, 2003, s. 54). Söylem aracılığıyla nesne ya da simgelere, mekân ya da tekil oluşumlara -toplumsal aktörler içeren- göndermelerde bulunmaktadır. Söylemin ideoloji ile korelasyonundaki en büyük işlevi ise erk özelindeki ideolojiyi meşrulaştırma, ideolojik aygıtların kendilerini savunma

mekanizmaları geliştirmeleri ve hegemonik olarak öteki üzerindeki kontrolü sağlamaları noktasındadır.

İdeolojinin söyleme dönüşmesinde kullanılan stratejileri savaş haberleri üzerinden aktaran Dijk, genellemelerin, bakış açısını belirleyen tutumların, tasfiye edilen dil öğelerinin, yadsıma ifadelerinin, ‘sözde’ kabul etme, özür dileme, çaba gösterme vb. edimlerin, başlık tercihlerinin, “ben” öznesinin kullanıldığı cümlelerdeki etken-edilgen cümle yapılarının, kip seçimlerinin ve gerçeklik-karşı gerçeklik (uslama) belirlenimlerinin altını çizer. Hegemonik yapılar olarak adlandırdığı söz dizimsel tercihler üzerinden bir ben/biz-öteki kutupluluğunu vurgular (Çoban, 2003, s. 69). Dijk’a göre, ideolojik olguları vurgulamak ya da örtük bırakmak, “biz” topluluğunu ikna etmek ve “öteki” üzerinde meşruiyet sağlamak noktasında retorik de söylemin önemli mekanizmalarından biridir. Bu bağlamda kafiye, aliterasyon, vurgu, ses yinelemesi, karşılaştırma, metafor kullanma, ironi, ses, alay, mübalağa, dramatikleştirme, genelleme, sayı oyunu söylem çözümlemesi noktasında odaklanması gereken olgulardır.

Behçet Kemal Çağlar’da Hamasi Söylemin İnşası

İnci Enginün’ün *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*’nda, Cumhuriyet Devri Türk şiirine getirdiği tasniften hareketle Behçet Kemal Çağlar’ı, 1923-1940 arası Türk şiirinde hamasi söylem geliştiren şairlerden biri olarak tanımlayabilmek mümkündür. Enginün’e göre o da hamasi şiirlerle yiğitliğini gür sesle anlatan şairlerden biridir (Enginün, 2017, s. 55). Adını “vatan ve hürriyet şairi” olarak nitelenen Namık Kemal’den alan (Yıldırım, 2021, s. 9) şairin adı, Namık Kemal’in etkisiyle mizacına da yansımıştır, denebilir. Çağlar’ın söyleminin şekillenmesinde önemli parametrelerden biri, Mustafa Kemal Atatürk ile karşılaşmasıdır. Atatürk’ün sofrasında bazı şiirlerini yazması ve onun aracılığıyla yurt dışına gitmesi, şairi besleyen unsurlardır (2021, s. 5). Şair Atatürk’ün sofrasında yer almasını *Çoban ve Ergenekon* piyeslerine borçludur (2021, s. 19). Atatürk’ün Kayseri’ye gelişi hasebiyle kaleme almış olduğu bir nutukta mefkûresinin ilelebet yaşatılacığı, gençlerin cumhuriyetin ne olduğunu anladığı, uykudan uyandığını, silkelendiğini ve zinde bir hâlde olduğunu belirtmektedir (2021, s. 15). Şairin bu düşüncelerinin önemi, hamasi şiirlerinde yaratmaya çalıştığı kitleyi, aşılamağı fikirleri ortaya koymasıdır. Hocası Faruk Nafiz Çamlıbel ile yazdığı “Onuncu Yıl Marşı” sonrası şair, artık bir “davanın adamı” olmuştur. Türk Ocağı gibi kuruluşlarda yer alması, ulusal günlerde konuşmacı olarak kendisine yer verilmesi (2021, s. 17-18), şairin retorik gücünü pekiştiren parametrelerden bir diğeridir. Halkevleri’nde görev alıp Anadolu’nun birçok yerini görmüş şair, Halk edebiyatına dair unsurları da bünyesine katmıştır (2021, s. 22). Şair, Halkevlerindeki faaliyetleri sonucunda gençliğin, halkın, Ankara’nın sesi hâline geldiğinden

bahsetmektedir (Kurtoğlu, 2023, s. 46). Halkevlerini mizacına ve sanatına uygun bir faaliyet olarak gören şair, görevi nedeniyle Anadolu'nun birçok yerini gezmesini “şiirine yurt gezilerinden yeni sesler ve renkler katmak” olarak görmektedir (2023, s. 48). Böylelikle şairin söyleminin hedef kitlesi, yapısı ve amacı da ortaya çıkmaktadır. Şairin söylemine şekil veren unsurlardan bir diğeri olan bu durumla birlikte şair, siyasete de atılmış, politik hayatında Atatürk, Türklük ve insanlık sevgisinden ödün vermemiştir (2021, s. 24). Atatürk inkılaplarını yurt içinde yaymak ve yerleştirmek için çalıştığı belirtilen şair (2021, s. 27), *Şadurvan* isimli bir dergi de çıkarmış, Atatürkçü, halkçı bir çizgide Anadolu'yu temele alan bir yaklaşım geliştirmiştir (2021, s. 29). Cihat Baban'ın deyişiyle “fikirlerini savunmada bir kabadayı” gibi olan şair (2021, s. 29), hamasi söylemini ve yüksek perdeden seyreden retorik gücünü millî yanıyla birlikte mizacından almaktadır. Türk Dil Kurumu üyeliğine de layık görülen şairin Türk diline hâkimiyeti bu durumda da kendini göstermektedir. Ölüm kendisine yaklaştığında, başında doktorlar beklerken dahi *Malazgirt Destanı*'ndan parçalar okuyan şair, “Türk ve Müslüman ölüyorum” diyerek ruhunu teslim etmiştir (2021, s. 33).

Milliyetçiliği Türkiye gençliğinin en güzel ruh gıdası ve ideal ışığı olarak gören şair (2021, s. 149), Türklük, milliyetçilik ve Atatürk kavramlarını şiirinin teması hâline getirmiştir. Seyit Onbaşı, kartal, gök cisimleri, tabiat unsurları, mitoloji, Anadolu; şairin Türklük ve vatan temasıyla yazdığı şiirlerin başlıca unsurlarıdır (2021, s. 149-163). Atatürk'ün sofralarında millî şiir ve edebiyat özelinde gelişmesi istenen şair, eserlerini bu temelde kaleme almıştır (2023, s. 48). Şairin Atatürk'ün teşvikleriyle Londra'ya gitmesi, yine bu amaca dayanmaktadır. İngiliz edebiyatının Halk şiirinden “münevver yazılarına” geçişini tetkik ederek kendi şiirine bir şekil verme gayesi gütmüştür. Arkadaşı Tahir Karauğuz tarafından su katılmamış, öz Türk çocuğu, millî ülkünün şairi, Cumhuriyet'in savunucusu olarak tanımlanan şair (2023, s. 57), Halk şiirinden Karacaoğlan, Seyrani ve Dadaloğlu gibi şahsiyetleri de severek okur (2023, s. 58). Şairin Dadaloğlu ve Köroğlu'na yakınlığının söylemindeki hitabet gücünde ve hamasi havada etkili olduğu görülmektedir. Şair, Türk'ü Yunus Emre, Köroğlu, Karacaoğlan ve Seyrani'yle bir tutar (2023, s. 59). Söz konusu etkilenmeler şairi, bir düşünce şairi olmaktan çok duygu ve heyecan şairi hâline getirmektedir (2023, s. 59). Söylemindeki coşkunluk, bu duyum-birimlerden ileri gelmektedir. Ceyhun Atıf Kansu, şairin mizacından ve sanat görüşünden hareketle onu “Cumhuriyet çağının Mehmet Emin'i” olarak tanımlamaktadır (Kahveci, 2023, s. 18). Bununla birlikte Kansu, şairin “devrim romantiği” ve “duygulu bir ülkücü” (2023, s. 25) olduğunu belirterek şiirlerinde yer alan dramatzasyonun da kaynağını belirlemiştir. Bilge

Ercilasun ise bu temayülü, “Türk tarihinden ve folkloründen meydana gelmiş, Atatürk odaklı bir destan edebiyatı” olarak tanımlamaktadır (2023, s. 37).

Kendini, sanatçılığından daha önce Türklüğü ile tanımlayan şair, Türklüğün dışında, Türklükten bağımsız bir iş yapılmasına karşı çıkmaktadır (2023, s. 60). Şairin bu görüşü, şiirlerinde bir sanat ve estetik kaygının tetkikinden ziyade hamasi söylemin, duygunun ve heyecanın tetkikinin yapılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Buradan hareketle Şerif Aktaş, şairin Atatürk’ün kahramanlığını ifade etmeyi ve devrimlerin sesi olmayı ilke edindiğini vurgulamaktadır (2023, s. 61). Şair bunu, söylemiyle ve söylemindeki retorik gücüyle başarmış, millî ve kültürel değerleri yarattığı kitleye, nesilden nesile aktarmıştır. Bilimlerden evvel gençlere aşılması gerekenin Türklük şuuru olduğunu düşünen şair, bu düşüncesi doğrultusunda hedef kitlesi ilkokul dört ve beşinci sınıf olan çocuklara şiirler de yazmıştır (2023, s. 75). Behçet Kemal Çağlar’ın hamasi söyleminin kaynakları ve icrası, şiirleri ile sınırlı değildir. Kaleme aldığı destanlar -*Ankaralı Âşık Ömerin Cumhuriyet Destanı*, *Malazgirt Zaferi’nden İstanbul’un Fethine*-, biyografiler -*Namık Kemal*-, sadeleştirdiği eserler -*Battal Gazi Destanı*, *Tarık*-, derleme eserleri -*Timur*-, şairin mizacını ve sanatının amacını ortaya koyan eserler olarak dikkati çekmektedir.³

Behçet Kemal Çağlar, 1932 yılında yayınlanan ilk şiir kitabı *Erciyas’tan Kopan Çığ*’da belirli mukaddimeler kaleme almaktadır. Bu şiir kitabında yer alan ilk mukaddimeler, onun şiirlerini yazma amacını, bir bakıma sebebitelifini ortaya koymaktadır. Şair, bu mukaddimeler ile şiir görüşünü okurlara sunmak ister bir tavır sergilemektedir. Buradan hareketle birinci mukaddime içerisinde yer alan “Kaleye Çekilen Sancak Gibi” şiiri, Behçet Kemal Çağlar’ın memleketeye çekilen bir sancak ile kendini eş zemine oturttuğunu, memleket için bir sembol hâlini alıp yüksek bir noktada konumlanmak istediğini ortaya koymaktadır. Benzetme yoluyla kurulan bu şiirde şairin poetikası; “ak bir alın, kızıl bir göğüs, yıldız gibi parlayan gözlerle” ve “akıtılan kanlarla” kayalara Türk’ün destanını yazmak ve kalelere çekilen bir sancak gibi memleketin zirvesine çıkmaktır. “Ak alın” ve “kızıl göğüs” sıfatları bayrağın rengine telmih ederken şair, bayrağın yapısının oluşum sürecindeki kan akıtmak alegorisine de bir göndermede bulunmaktadır. “Bahtım siyah olmadan” söyleminde de bir dikotomi ortaya koyan şair, siyahın karşısında beyazı konumlandırmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu söylemde memleketeye

³ Behçet Kemal Çağlar’la ilgili ayrıntılı bilgi için bakılabilir: Dede, K. (2010). Resmi ideolojinin Türk usûlü epigonları: Behçet Kemal Çağlar üzerine bir deneme. Editör Mete M. Kayhan. *Rejim ve ritüelleri*. (ss. 211-258). İstanbul: Özgür Üniversite Yayınları; Gökçen, E. N. (1970). *Behçet Kemal Çağlar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

sesleniş de söz konusudur ki bu da söylem çözümleme verilerinden nidanın kullanıldığını göstermektedir.

Behçet Kemal Çağlar'ın şiirlerindeki hamasi söylemin en bariz şekilde görülebileceği şiirlerinden biri, Faruk Nafiz Çamlıbel ile birlikte kaleme aldığı “Onuncu Yıl Marşı”dır. “Çıktık açık alınla on yılda her savaştan.” söylemi, ideolojik grup şemasının sorularından “ne yapıyoruz?”a bir yanıt vermektedir. İdeolojik aygıt burada, bir “ben/biz” ve “öteki” yaratımına gitmektedir. Sıfatlar, söylem çözümlemesi bağlamında önemli parametreler olarak kendilerine, bu söylem yapısında yer edinmektedirler. İdeolojik öznenin alını, söylem sahibi tarafından “açık” sıfatıyla tanımlanmaktadır. Bununla birlikte “her savaş” yapısında yer alan “her” kesinlik, bütünlük sıfatının kullanımı, ideolojik aygıtın meşruiyetini ve tahakkümü artıran, etki sahasının genişliğini gösteren, söylem verilerinden genellemeyi içerisinde barındıran bir noktadır. Söz konusu söylemin yapısının etken cümle formunda olması, fail olarak “biz” öznesinin kendini ön plana çıkardığının bir göstergesidir. “Başta bütün dünyanın saydığı başkumandan.” söyleminde yer alan savaş, kumandan gibi ifadeler, söylem sahibinin bilinçli seçimleridir ve söylem verilerinden katalizi (tenasüp, uygunluk) içermektedir. Burada dil, Saussure'ün çağrı işlevi, Barthes'ın belirtisel işlev olarak tanımladığı bir noktaya erişmektedir. “Demir ağlarla ördük anayurdu dört baştan.” söyleminde yer alan belirtili nesnelere, söylem çözümlemesi bağlamında önemli bir diğer parametredir. “Biz” öznesinin tahakkümünü ve ortaya koyduğu ideolojiyi vurgulamak, yaptığı işi ön plana çıkarmak noktasında bilinçli bir şekilde metnin yapısında yer verdiği belirtili nesnelere, bu bağlamda kıymetlidir. “Biz” öznesi, “anayurdu” belirtili nesnesiyle tahakkümünü kurmaktadır. “Türk'e durmak yaraşmaz, Türk önde, Türk ileri!” söylemi, ideolojik grup şemasının sorularından olan “bizim için iyi ve kötü olan nedir?” sorusuna yanıt vermektedir. “Biz” ideolojik öznesi için kötü olan, durmaktır. Söylemde yer alan “Türk” kelimesinin tekrarı, Türklüğün vurgulanması bağlamında ideolojiktir ve Saussure'ün ortaya koyduğu kelime tekrarlarının söylemsel misyonunu karşılamaktadır.

“Bir hızda kötülüğü, geriliği boğarız.” söylemi, ideolojik grup şemasının “Bizim için kötü olan nedir?” ve “Ne yapıyoruz?” sorularına yanıt vermektedir. Kötü olan; kötülük ve gerilik, yapılan iş ise kötülük ve geriliğin boğumudur. “Bir hızda” zarfı, “biz” öznesinin tahakkümünü ve müktedirliğini göstermesi bakımından kıymetlidir. “Kötülük” ve “gerilik” ifadelerinin de belirtili nesnelere ile ön plana çıkarılmış olması, “biz” öznesinin tasfiye ettiği “öteki” yapıları belirgin kılması bağlamında dikkate değerdir. “Karanlığın üstüne güneş gibi doğarız.” söylemiyle şair, bir karanlık/güneş dikotomisi yaratmakta ve kendini, güneş noktasında

konuamlamaktadır. Söz konusu söylemde yer alan boğarız, doğarız redifi, söylemin akılda kalıcılığını sağlaması ve hedef kitle üzerindeki etki sahasının genişlemesi bağlamında kritiktir. Saaussure söz konusu söylem yapılarını “son ek benzerlikleri” olarak tanımlamaktadır. “Türk’üz, bütün başlardan üstün olan başlarız.” söylemi, içerdiği genelleme ve bütünlük/kesinlik yapılarıyla söylemini pekiştirmektedir. Ayrıca, “diğer başlar” ile bir karşılaştırma yaparak “biz” öznesi, “öteki” yapılar üzerindeki tahakküm ve hegemonyasını genişletmektedir. “Çizerek kanımızla öz yurdun hartasını/ Dindirdik memleketin yıllar süren yasını.” söylemi, ideolojik grup şemasının “Ne yapıyoruz?” sorusuna yanıt vermektedir: Memleketin yıllar süren yasını dindirmek. Bununla birlikte “yıllar süren yasını” belirtili nesnesi, yapılan işi vurgulamak noktasında söylem sahibinin bilinçli bir seçimidir. Yapılan işin yönteminin ortaya konulduğu “kan ile çizmek” zarfı, söylem sahibinin dramatizasyonu sağlamak için icra ettiği, bilinçli bir pratiktir. “Örnektir milletlere açtığımız yeni iz.” söylemi, ideolojik grup şemasında yer alan “Ötekilerle ne tür ilişkilere sahibiz?” sorusuna yanıt vermektedir: Diğer milletlere örnek olmak. “İmtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir kitleyiz.” söylemi; ses tekrarlarını, son ek benzerliklerini barındırmakla birlikte, metin içi aliterasyonlar, söylemin akılda kalıcılığını ve vurgusunu artırmaktadır. Şairin “biz” öznesini tanımlarken kullandığı sıfatların her biri (imtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış) olumludur. “Tersine dönse dünya yolumuzdan dönmeyiz.” söyleminde yer alan “tersine dönse dünya” yapısı, söylem çözümleme verilerinden abartmanın örneğidir.

Behçet Kemal Çağlar’ın hamasi söylemini ortaya koyabilmek adına değerlendirilebilecek şiirlerinden bir diğeri, “26-30 Ağustos” şiiridir. Bu şiirin “ötekisi”, şair tarafından Avrupa olarak belirtilmektedir: “O gece, Avuranın yanan büyük günahı!” Şiirde ufuk “topun ağzı”, güneş ise “gülleye” benzetilmektedir. Söz konusu söylemde savaş terminolojisi kataliz (tenasüp, uygunluk) boyutunda kendini göstermektedir. “O sabah, artık, güneş ufuktan doğmadı.” söyleminde yer alan “o” sıfatı, söz konusu gecenin vurgulanması ve takdis edilmesi bağlamında bilinçli bir seçimdir. “Ah o sabahki doğuş, ah o mahşer sabahı” söylemi, Saussure’ün “nedensellikli göstergeler” olarak tanımladığı ünlemi içermektedir. Söylem sahibi, “ah” ünlemlerinin tekrarı ile söylemini pekiştirmektedir ve hitabetinin tonunu artırmaktadır. Şiirin “ötekisi” Avrupa karşısında konuamlandırılan “biz” öznesi ise ilk kez, şiirin altıncı dizesinde karşımıza çıkmaktadır: “Her meçhul asker için; bir yer altında yanan,/ Ateş isterse, hazır bizimkine her zaman.” Şiirin devamında yer alan “Kimse can vermemiştir zevkini tada tada/ Bu kadar engin, temiz, mukaddes bir maksada” söylemi, ideolojik grup şemasının “Ne yapıyoruz?” sorusuna yanıt vermektedir: Can veriyoruz. “Kimse” zamiri ve bütünlük, kesinlik

ifadesi, söylemin dramatizasyonunu ve genelleyici yapısını ortaya koymaktadır. Söylem sahibi burada kendini, en üst noktada konumlamaktadır. “Tada tada” yapısında yer alan ikileme ve bundan doğan kelime tekrarları, bu yapıların oluşturduğu zarf, söylemin tonunu ve akılda kalıcılığını artırmakta ve kitleler üzerindeki etki sahasını genişletmektedir. Söylem sahibi ideolojisi “maksat” olarak nitelendirmekte, bu maksadı “engin, temiz, mukaddes” sıfatları ile ele alarak gayesinin meşruiyetini sağlamaktadır. “Bu kadar” zarfı ise yine maksadın takdis edilebilmesi adına şiirde konumlandırılmıştır. “Tada, maksada” uyakları şairin Halk şiirine olan yetkinliğini somut olarak ortaya koymakla birlikte söylemin belleklerde yer edinebilmesini de sağlamaktadır.

“Roma denen bir kanlı, müstebit, büyük taça/ -Baş eğmek şöyle dursun- kafa tutan KARTACA” söyleminde, Milli Mücadele’nin İtilaf kanadı Romalılarla, Türk tarafı ise Kartacalılarla özdeşleştirilmektedir. Bu söylemdeki söz konusu bağlam, ideolojik “biz” öznesinin kendisinden daha güçlü görünen “öteki” yapısına karşı boyun eğmek yerine kafa tutmasıdır. Bu söylem yapısı, hamasi şairlerde görülen bir olgudur. Söz gelimi, Hüseyin Nihal Atsız’ın “Davet” şiirinde de Türkiye Cumhuriyeti ve İtalya, “Biz yine Osmanlı’yız, sen Venedik’sin” söylemiyle ele alınmaktadır. “Öteki” yapıların sıfatları “kanlı, baskıcı” şeklinde olumsuz sıfatlardır. Bununla birlikte söylem sahibi ideolojik aygıt, “baş eğmeyi” söylem çözümleme verilerinden yadsımayı kullanarak reddetmekte, kafa tutmayı edim-bilimsel pratik olarak ön plana çıkarmaktadır. Şiirin devamında söylem sahibi, kararlılığının büyüklüğünü abartma söylem verisi ile göstermek istemektedir: “Bu yerde irkilerek kapanır ta secdeye:/ Azmimden büyük sebat artık Allahın diye!” “Biz” öznesinin konumunun belirtilmesi noktasında kullanılan bu sıfatı, yerin önemini ve secdeye kapınılan anın büyüklüğünü işaret etmektedir. Bununla birlikte “irkilerek” zarfı, edim-bilimsel pratiğin samimiyetini ve dramatizasyonunu ortaya koymaktadır. “Secdeye” ve “diye” yapılarındaki uyaklar, söylemin gücünü ve akılda kalıcılığını artırmaktadır. Söylemde yer alan ve Saussure tarafından “bağımsız birimler” olarak tanımlanan “ta” yapısı, kitlelerin iknası ve harekete geçirilmesi bağlamında kıymetlidir. Söz konusu söylemlerin etken cümle formuyla ortaya konulması, söylem sahibinin kendini gizlemediğini, aksine, özne konumunu işgal ederek görünür kılmak istediğini göstermektedir. “Artık” edatı, şairin söyleminin kitleler üzerinde doyum noktasına ulaştığını gösteren bir veridir. “Bütün eksi dünya yüklenirken bu yurda/ Kuyruklu yıldız gibi dağıttı çarptı burda/ Türkün çetin talihi, sebatı, iradesi” dizelerinde söylem sahibi ideolojik aygıt, “bütün” dünya sıfatıyla bir bütünlük, kesinlik ifadesi ortaya koymaktadır. Böylelikle şair, “öteki” öznenin “biz” öznesi karşısında konsolide olduğunu anlatmakta, “biz” öznesinin ise kudretini gözler

önüne sermektedir. Türk'ün talihi, “çetin” olumlu sıfatı ile nitelendirilmektedir. Şair, söylemin sentaksında etken cümle formunu kullanmış, bu da “biz” öznesinin faillik boyutunda ön plana çıkararak tahakkümünü artırmasını sağlamıştır.

“Tarihi bir yanar dağ, köpüren bir lâv bu ordu/ Pompeininkinden de çarpık ihtirasları/ Gömdü kıvılcımlarla dolu kül temasları” söyleminde “biz” öznesi, kendini -burada orduyu- tarihî bir yanardağa, köpüren lava benzetmektedir. Burada, yanardağ ve lav benzetmeleri, bir katalize (tenasüp, uygunluk) işaret etmektedir. Yanardağın “tarihî” olarak adlandırılması, dilin çağrı ve belirtisel işleviyle, Türk tarihinin ve ordusunun kadim oluşunu ortaya koymaktadır. Türk ordusunun “gömdüğü” yapıların belirtili nesnelere ile ortaya konulması, “biz” öznesinin “öteki” yapısı ile ilişkisini ortaya koymakta, “biz” öznesinin “öteki” yapısını tasfiyesi belirginleştirilmektedir. “Şu açılan el bize indirmeden bir şamar/ İçimizde esmeli duygudan kasırgalar.../ Mehmetçiğin eliyle arıyor sizi elim,/ Gençler şu abidenin önünde and içelim./ Bu miskin uykumuzdan silkinip doğrulalım,/ 30 Ağustoslara çıkan yolu bulalım...” söylemi, ideolojik grup şemasının “Ne yapıyoruz?, Bunu niçin yapıyoruz?” sorularına yanıtlar vermektedir. Bununla birlikte, bu dizelerde söylem sahibi ideolojik aygıtın hedef kitleyi, kendinden yana olmaya davet ettiği görülmektedir. Gençler, ideolojik grup şemasının “Kim ya da kimler bizim kaynaklarımıza erişebilir?” sorusunun cevabını teşkil etmektedirler. Bununla beraber ideolojik aygıt, “gençlere seslenişi” ile söylemini genelleştirmekte ve tüm gençleri, kendi ideolojisi altında toplamak istemektedir. Söz konusu söylem, şairin propaganda ve ikna söylem verilerini en bariz şekilde kullandığı örnekler olarak dikkati çekmektedir. Söylem sahibi, hedef kitleyi ikna edebilmek adına “öteki” yapıların kendilerine “şamar atma” tehlikesini ortaya koymakta ve söylem verilerinden “tehdit etmeyi” bir ikna vasıtası olarak kullanmaktadır. Söylemin akılda kalıcılığını artırmak ve etki sahasını genişletmek isteği yine kafiyelerle sağlanmaktadır. İdeolojik aygıtın isteği, 30 Ağustoslara çıkan yolu bulmaktır. Bu yol, belirtili nesne kullanılarak belirginleştirilmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Şiirlerinde Cumhuriyet'in dayandığı temelleri, Mustafa Kemal Atatürk'ü tarihî bir perspektiften ele alarak işleyen Behçet Kemal Çağlar, millî ülküye bağlılığını coşkun bir ifade tarzı ile dile getirmektedir. Çağlar'ın coşkun lirizmi ve retorik tutumu, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın da ilgisini çekmiş, Tanpınar, *Edebiyat Üzerine Makaleler*'inde Çağlar'ın bu yönüne vurgulamalar getirmiştir. Ankaralı Âşık Ömer mahlasını da yer yer şiirlerinde kullanan şairin bu tutumu; onu Halk edebiyatına, Halk edebiyatı şekillerine, Cumhuriyet'in

kurulmasından sonraki süreçte Türk şiirinde kendini güçlü bir şekilde hissettiren Memleket Edebiyatı'na bağlamaktadır. Türk'ün Cumhuriyet öncesi dönemlerindeki şahsiyetlerinden başlayarak Mustafa Kemal Atatürk'e kadar anlattığı tarihî şahsiyetler ile şiirlerinde bir kahramanlık anlatısı inşa eden Çağlar, bunu, kaleme aldığı şiirlerin söyleminde de açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Behçet Kemal Çağlar'ın ele alınan salt iki şiirinde zamir, sıfat, zarf, edat, etken cümle, belirtili nesne, başlık, bütünlük/kesinlik ifadeleri, kelime tekrarları, vurgu, asonans, aliterasyon, redif, kafiye, kataliz, ikilemeler, abartma, nida, yadsıma, genelleme, ikna, propaganda, ideolojik grup şeması soruları (ne yapıyoruz, bunu niçin yapıyoruz, bizim için iyi ve kötü olan nedir, ötekilerle ne tür ilişkilere sahibiz, kim ya da kimler bizim grubumuzun kaynaklarına erişebilir) olmak üzere toplam 23 adet söylem çözümleme verisi tespit edilmiştir. Şair, bilinçli bir şekilde kurduğu söylem aracılığıyla geniş kitlelere de ulaşabilmiştir. Metinde ana ve ara başlık tercihlerinden başlayarak kesinlik ve bütünlük bildiren kip kullanımları, retorik yapılar, söz varlığı tercihleri, ses ve sözcük tekrarları, ironik sezdirimler ve zamir sıklığı ile şairin, dilin pek çok işlevini aynı anda devreye soktuğu görülmektedir ve bu noktada, metinde tespit edilen 23 farklı söylem çözümleme verisi, şairin retorik gücünü ortaya koymaktadır. Şair; dilin çağrı, anlatisallık ve gönderge işlevlerini kullanırken aynı zamanda kurduğu karşıtlıklarla da "biz" ve "öteki" yapılarının konumlarını belirginleştirmiştir.

Kaynakça

- Althusser, L. (2017). İdeoloji ve devletin ideolojik aygıtları. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Barthes, R. (2023). Göstergibilimsel serüven. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Çağlar, B. K. (1932). Erciyas'tan kopan çığ. İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kütüphanesi.
- Çoban, B. (2003). Söylem ve ideoloji. İstanbul: Su Yayınları.
- Dede, K. (2010). Resmi ideolojinin Türk usûlü epigonları: Behçet Kemal Çağlar üzerine bir deneme. Editör Mete M. Kayhan. Rejim ve ritüelleri. (ss. 211-258). İstanbul: Özgür Üniversite Yayınları.
- Eagleton, T. (2011). İdeoloji. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Enginün, İ. (2017). Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı. İstanbul: Dergâh.
- Fairclough, N. (1989). Language and power. Harlow: Addison Wesley Longman.
- Fairclough, N. (1992). Discourse and social change. Cambridge: Polity Press.

- Gökçen, E. N. (1970). *Behçet Kemal Çağlar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Günay, D. (2018). *Söylem çözümlemesi*. Papatya Bilim Yayınevi.
- Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1985). *Language, context, and text: Aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Kahveci, D. (2023). *Behçet Kemal Çağlar'ın eserlerinde Atatürk imgesi*. (Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kurtoğlu, Ü. (2023). *Behçet Kemal Çağlar: Hayatı, sanatı, eserleri*. (Yüksek lisans tezi), Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Mardin, Ş. (2018). *İdeoloji*. İstanbul: İletişim.
- Potter, J., Wetherell, M., Gill, R., & Edwards, D. (1990). Discourse: Noun, verb or social practice? *Philosophical Psychology*, 3(2-3), 205-217.
https://www.researchgate.net/publication/240239892_Discourse_Noun_verb_or_social_practice
- Sancar, S. (2020). *İdeolojinin serüveni*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- V. Dijk, T. (1993). *Elite discourse and racism*. Sage Publications.
- V. Dijk, T. (2019). *İdeoloji*. Ankara: Hece Yayınları.
- Yıldırım, R. (2021). *Behçet Kemal Çağlar hayatı, eserleri ve fikirleri üzerine bir inceleme/araştırma*. (Yüksek lisans tezi), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Extended Abstract

Discourse is defined as "the style of approach in expressing an idea" (TDK, 2024). The birth and appearance of discourse are directly related to the phenomenon of ideology because ideology is concretized through discourse. For this reason, it can be seen that the two concepts are intertwined and cannot remain independent of each other in their definitions. It is possible to evaluate fictional or non-fictional texts based on ideology and discourse. This approach starts from the inference that ideology, which does not have to be expressed openly, will appear with the choice of discourse in the text. Roland Barthes is one of the leading studies that point to context-oriented discourse analysis in text analysis. Addressing the role of the reader in analyzing events and symbols as well as the structural elements of language, Barthes underlines the layers of meaning in texts. Barthes' influence is also evident in recent research. British linguist Fairclough focuses on the ideologically based power reflected in the literary text by establishing a context between language, power and social structures, and addresses the subject in an ethnomethodological line, influenced by Saussure's view of language as a social device. Based on this, for Fairclough, who defines discourse as the interpretation and production of daily actions, discourse is a phenomenon that is effective on social structures, determined by social structures, and contributes to the change on social structures. One of the rare sources that can be used on discourse analysis in Turkish is Doğan Günay's *Discourse Analysis*. Günay subjected intralingual structures to a hierarchical order; He emphasized that at the point of discourse analysis, it is necessary to focus first on phonological features, then on grammatical features, and in the last link of the chain, on syntax-semantics. According to Günay, who places discourse analysis on the basis of text-discourse-society (Günay, 2018, p. 9), every discourse has a subject, receiver and subject, and the discourse reflects the value judgments of the giver. Another name that points out the link between discourse and ideology by focusing on the link between social structure and discourse is Teun v. Dijk. In his work *Ideology*, Dijk discusses ideology in the context of cognition-society-discourse and sees it as both an episodic and a social concept. Dijk defines ideologies as a certain consensus and mental objects, and states that although ideology is personal, it is a common bond shared with at least one other person. According to Dijk, who underlines the necessity of not overlooking the bond between the social and the personal, the moment when we evaluate ideology in the context of social beliefs shared by communities or groups will be the moment when we come closest to ideology (Dijk, 2019, p. 34). Based on İnci Enginün's classification of Republican Era Turkish poetry in Republican Era Turkish Literature, it is possible to define Behçet Kemal Çağlar as one of the poets who

developed a heroic discourse in Turkish poetry between 1923 and 1940. According to Enginün, he is one of the poets who loudly expresses his bravery with heroic poems (Enginun, 2017, p. 55). Behçet Kemal Çağlar writes certain introductions in his first poetry book, *Erciyas'tan Kopan Çığ*, published in 1932. The first introductions in this poetry book reveal the purpose of writing his poems and, in a sense, the reason for writing them. With these introductions, the poet displays an attitude of wanting to present his view of poetry to the readers. Based on this, the poem "Like a Banner Hoisted to the Castle", located in the first introduction, reveals that Behçet Kemal Çağlar placed himself on the same ground with a banner hoisted to the country, and that he wanted to become a symbol for the country and be positioned in a high position. In the only two poems of Behçet Kemal Çağlar 23 discourse analysis datas were identified such as pronouns, adjectives, adverbs, prepositions, active sentences, specified objects, titles, expressions of completeness/definiteness, word repetitions, emphasis, assonance, alliteration, redif, rhyme, catalysis, reduplications, exaggeration, exclamation, denial, generalization, persuasion, propaganda, and ideological group schema questions (what are we doing, why are we doing this, what is good and bad for us, what kind of relationships do we have with others, who or who can access the resources of our group). The poet can reach large audiences through his consciously constructed discourse. In the text, it is seen that the poet activates many functions of the language at the same time, starting from the main and subheading preferences, using moods that express precision and unity, rhetorical structures, vocabulary preferences, sound and word repetitions, ironic allusions and pronoun frequency.